

Sygn. akt Ts 299/11

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia *12 kwietnia* 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej

J D H oraz J H w sprawie zgodności:

art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) z

art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej;

UZASADNIENIE:

W skardze konstytucyjnej z 18 października 2011 r. J D H oraz J H (dalej: skarżący) wnieśli o zbadanie zgodności art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 3 k.p.k. i odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54 k.p.k., z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna sformułowana została w związku z następującym stanem faktycznym. Skarżący, krewni zmarłej pokrzywdzonej, złożyli oświadczenie o przystąpieniu w charakterze oskarżycieli posiłkowych do sprawy o określenie według prawa polskiego kwalifikacji prawnej czynów przypisanych J T., skazanemu wyrokiem Sądu Koronnego w E z dnia stycznia 2008 r. (sygn. akt), oraz określenie podlegających wykonaniu kar. Sąd Okręgowy w P – Wydział III Karny postanowieniem z dnia lipca 2011 r. (sygn. akt) odmówił skarżącym udziału w postępowaniu w charakterze oskarżycieli posiłkowych.

W skardze konstytucyjnej skarżący oświadczyli, że środek zaskarżenia na postanowienie z dnia z dnia lipca 2011 r. (sygn. akt) nie został wniesiony, a za ostateczne orzeczenie w swojej sprawie uznają właśnie to rozstrzygnięcie.

Skarżący wskazali, że choć postępowanie w sprawie dopuszczenia oskarżyciela posiłkowego do udziału w sprawie ma charakter incydentalny, to jednak należy zapewnić w nim gwarancje proceduralnej kontroli rozstrzygnięć wydanych przez sąd pierwszej instancji. W skardze konstytucyjnej zarzucono naruszenie prawa do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych

w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) w związku z zasadą dwuinstancyjnego postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji), prawem do sprawiedliwego rozpoznania sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji), a także zasadami proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) oraz demokratycznego państwa prawnego w aspekcie „ochrony zaufania obywatela do organów państwa i rzetelnego (uczciwego) wymiaru sprawiedliwości” (art. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji, skarga konstytucyjna inicjuje procedurę, której celem jest zbadanie zgodności z Konstytucją przepisów stanowiących podstawę ostatecznego orzeczenia o prawach skarżącego. Przedmiot skargi konstytucyjnej determinuje wymogi formalne, których spełnienie jest konieczne dla jej dopuszczalności.

Podstawą odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej jest niespełnienie przesłanki formalnej z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK), polegającej na konieczności uzyskania ostatecznego orzeczenia wydanego na podstawie zaskarżonego przepisu.

Skarżący wskazują, że ostatecznym orzeczeniem w ich sprawie jest postanowienie Sądu Okręgowego w P – Wydział III Karny z dnia lipca 2011 r. (sygn. akt), którym sąd ten odmówił dopuszczenia skarżących do udziału w sprawie w charakterze oskarżycieli posiłkowych. Jednak orzeczenie to nie zostało wydane na podstawie zakwestionowanego przepisu, lecz w oparciu o wskazany wprost w sentencji art. 56 § 2 k.p.k.

Objęty zaskarżeniem art. 56 § 3 k.p.k. stanowi: „na postanowienie sądu wydane na podstawie § 1, a także na postanowienie sądu wydane na podstawie § 2, jeżeli dotyczy oskarżyciela posiłkowego określonego w art. 54 lub art. 55 § 3 – zażalenie nie przysługuje”. Zatem nie budzi wątpliwości, że postanowienie Sądu Okręgowego w P – Wydział III Karny z dnia lipca 2011 r. (sygn. akt) o odmowie dopuszczenia skarżących do udziału w sprawie w charakterze oskarżycieli posiłkowych nie zostało wydane na podstawie kwestionowanego przepisu. Skarżący nie wnieśli zażalenia na to postanowienie, a zatem nie uzyskali rozstrzygnięcia wydanego w oparciu o art. 56 § 3 k.p.k.

Tymczasem, jak wynika z art. 79 ust. 1 Konstytucji, skarga konstytucyjna jest dopuszczalna, gdy skarżący uzyskał ostateczne orzeczenie wydane przez sąd lub organ administracji publicznej. Natomiast art. 46 ust. 1 ustawy o TK dopuszcza wniesienie skargi konstytucyjnej od „prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia”, wprowadza też wymaganie „wyczerpania drogi prawnej”. Jeżeli obowiązujące procedury stwarzają zainteresowanemu prawo skierowania sprawy do sądu i istnieje szansa uzyskania w sprawie „prawomocnego wyroku”, to należy uznać, że art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 46 ust. 1 ustawy o TK stwarzają obowiązek uprzedniego wyczerpania tej drogi postępowania. Wyliczenie zawarte w art. 46 ust. 1 ustawy o TK daje wyraz konstytucyjnej zasadzie, w myśl której wnoszenie skargi konstytucyjnej jest przedwczesne, gdy istnieje jeszcze możliwość rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu sądowym. W świetle utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynikający z art. 46 ust. 1 ustawy o TK obowiązek wyczerpania przysługującej drogi prawnej wyklucza wniesienie skargi konstytucyjnej od tych prawomocnych wyroków, ostatecznych decyzji lub innych ostatecznych rozstrzygnięć, które stały się prawomocne lub ostateczne dlatego, że zainteresowany nie wykorzystał bądź

wykorzystał niewłaściwie możliwości wyczerpania całego dostępnego toku instancji w postępowaniu administracyjnym czy sądowym (postanowienie TK z dnia 4 sierpnia 1998 r., Ts 55/98, OTK ZU nr 5/1998, poz. 85).

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny w oparciu o art. 36 ust. 3 w zw. z art. 49 ustawy o TK odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.